

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін

С. К. Ревуцька, Г. М. Удовіченко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ступінь: бакалавр

Кривий Ріг
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін

С. К. Ревуцька, Г. М. Удовіченко

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ступінь: бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри іноземної філології,
українознавства та соціально-
правових дисциплін
Протокол № 11
від “26” січня 2022 р.

Схвалено навчально-методичною
радою ДонНУЕТ
Протокол №_7____
від “27” січня 2022 р.

Кривий Ріг
2022

УДК 82 (091) : 81'243 (072)

ББК 81.432.1-7

Р 44

Ревуцька С. К., Удовіченко Г. М.

Р 44 Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Історія зарубіжної літератури», ступінь бакалавр. Кривий Ріг : [ДонНУЕТ, 2022. 45 с.

Методичні рекомендації містять інформацію щодо змісту тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення, розподілу балів за видами робіт, що виконуються студентами протягом вивчення дисципліни, та перелік основної та додаткової літератури.

У завданнях передбачено: самостійна робота з текстами – аналіз за схемами, що подаються в методичних рекомендаціях; підготовка доповідей, виступів чи рефератів; з'ясування теоретичних питань з теми; усна і письмова (студент має право письмово висловити власну думку щодо обговорюваного питання) участь у диспутах чи обговореннях тем тощо.

Методична розробка відповідає сучасним методичним вимогам до навчальної літератури.

ББК 81.432.1-7

© Ревуцька С. К., 2022

© Удовіченко Г. М., 2022

© Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
РОЗДІЛ II. ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	15
Модуль I	
Семінарське заняття 1. Давньогрецька література архаїчного періоду	16
Семінарське заняття 2. Героїчний епос раннього Середньовіччя	17
Семінарське заняття 3. Лицарська література	17
Семінарське заняття 4. Данте Аліг'єрі «Божественна комедія»	18
Семінарське заняття 5. Відродження	18
Семінарське заняття 6. Естетика і поетика літератури Бароко	19
Семінарське заняття 7. Класицизм у французькій літературі	19
Семінарське заняття 8. Просвітництво: його історична основа та філософські ідеї	20
Семінарське заняття 9. Розвиток романного жанру в літературі Просвітництва	21
Модуль II	
Семінарське заняття 10. Сентименталізм та преромантизм в європейській просвітницькій літературі	22
Семінарське заняття 11. Творчість Й. В. Гете	22
Семінарське заняття 12. Німецький романтизм другого періоду (Творчість Гофмана)	24
Семінарське заняття 13. Творчість Дж. Байрона	24
Семінарське заняття 14. Реалізм в Англії першої половини XIX століття	25
Семінарське заняття 15. Розвиток натуралістичної літератури у Франції другої половини XIX ст.	27
Семінарське заняття 16. Явище нової драматургії в європейській літературі зламу століть	28
Семінарське заняття 17. Міфотворчість в літературі XX ст.	30
Семінарське заняття 18. Література США у XX ст.	31
Семінарське заняття 19. Інтелектуальна проза в літературі XX ст.	33
РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	34
Модуль 1	37
Модуль 2	40
СХЕМИ-АЛГОРИТМИ АНАЛІЗУ РІЗНИХ ТВОРІВ	43

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

«Історія зарубіжної літератури» є навчальною дисципліною, що забезпечує підготовку студентів ступеня «бакалавр».

Мета курсу – ознайомлення студентів з історичним розвитком зарубіжної літератури; створення системи компетентностей при ознайомленні з еволюцією літератури як духовної практики та розкритті своєрідної традиції західноєвропейської літератури.

Завдання: формування у студентів здатностей:

- скласти уявлення про художню своєрідність західноєвропейської літератури та умови її формування і розвитку;
- ознайомитись з провідними явищами західноєвропейської літератури, творами видатних її представників;
- сформувати початкові навички літературознавчого аналізу та витлумачення художнього тексту;
- засвоїти основні теоретичні поняття, терміни, необхідні для розуміння літератури і культури в цілому;
- на матеріалі курсу забезпечити основу для розуміння багатовікового культурного процесу, визначити коло конфліктів та художніх персонажів, що складають арсенал «вічних», або «світових» тем і образів;
- опанувати навички роботи з науковою літературою, учбовими посібниками, словниками-довідниками.

Дані методичні передбачають набуття студентами навичок читати та аналізувати художні тексти. Студенти повинні сприймати твір за законами естетичного мислення, розуміти його художню природу, опановувати технологію тематично – естетичного аналізу художнього твору. Саме усний підхід до вивчення літературного твору і вміння аналізувати твір в єдності форми та змісту забезпечить формування знань і умінь студентів. Тому під час вивчення літературного твору викладач повинен чітко визначити основні та фонові завдання, добрати аналогічні факти з інших дисциплін («Української літератури», «Всесвітньої історії») та видів мистецтва, щоб найефективніше сприяти розвитку творчих здібностей студентів.

Процес роботи з текстами художньої літератури ґрунтується на питаннях, пов'язаних з аналізом їхньої структури, проблематики, системи образів, поезики, естетичних принципів різних літературних напрямів, тощо.

Вивчення художньої літератури має позитивно впливати на формування творчої особистості за умови активної співпраці зі студентами на шляху залучення до найкращих зразків культурно-мистецьких надбань людства.

ЧАСТИНА 1.
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для ЗВО спеціальності 035 «Філологія»
Семестр (осінній / весняний)	осінній, весняний
Кількість кредитів	3 / 3 / 1
Загальна кількість годин	90 / 90 / 30
Кількість модулів	3
Лекції, годин	18 / 20 / -
Практичні / семінарські, годин	17 / 20 / -
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	55 / 50 / 30
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2,5
самостійної роботи студента	4,5
Вид контролю	залік, екзамен, курсова робота

2. Програма дисципліни

Мета – сформувати у студентів систему знань про літературу Західної Європи, про її своєрідність, умови формування та розвитку; забезпечити розуміння місця цієї літератури в світовому культурному процесі, значення її на сучасному етапі розвитку суспільства; підготувати студентів до одного з аспектів їх майбутньої професійної діяльності

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері історії зарубіжної літератури; формуванні вмінь та навичок: розрізняти художню своєрідність західноєвропейської літератури, умови формування і розвитку її періодів, напрямів, течій; використання та дотримання ознак літературних напрямків і течій у процесі вивчення художніх творів; ідентифікації основних теоретичних понять, термінів, необхідних для розуміння літератури і культури в цілому; сформувати початкові навички літературознавчого аналізу та витлумачення художнього тексту; дослідження і оцінювання багатовікового культурного процесу, визначення кола конфліктів та художніх персонажів, що складають арсенал «вічних», або «світових» тем і образів

Предмет: література зарубіжних країн

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Антична література. Гомерівські поеми «Іліада» та «Одісея». Давньогрецький театр: творчість Есхіла. Давньоримська література: творчість Вергілія і Овідія.

- Тема 2. Напрями і жанри в літературі Середньовіччя.
 Тема 3. Данте Аліг'єрі – предтеча епохи Відродження.
 Тема 4. Література доби Відродження. Відродження в Італії.
 Тема 5. Відродження в Англії.
 Тема 6. Література XVII ст.: класицизм та бароко.
 Тема 7. Література XVII ст.: епоха Просвітництва.
 Тема 8. Просвітництво в Англії.
 Тема 9. Просвітницька література Німеччини
 Тема 10. Романтизм: літературний напрямок і універсальний світогляд
 Тема 11. Романтизм в англійській літературі першої половини XIX ст.
 Тема 12. Романтизм у німецькій літературі XIX ст.
 Тема 13. Класичний реалізм і його специфіка.
 Тема 14. Російський реалізм XIX ст.
 Тема 15. Література останньої чверті XIX ст.
 Тема 16. Чарльз Діккенс – найвідоміший представник соціально-побутової прози.
 Тема 17. Драматургія XIX ст.
 Тема 18. Література раннього модернізму (кін. XIX – поч. XX ст.).
 Тема 19. Література XX ст.
 Тема 20. Драматургія першої половини XX ст.
 Тема 21. Література «втраченого покоління».
 Тема 22. Західна драматургія другої половини XX ст.
 Тема 23. Література постмодернізму

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

інтегральної компетентності:

здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі літературознавства в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

загальних програмних компетентностей:

здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій;

здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

уміння виявляти, ставити та вирішувати проблему.

здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

здатність працювати в команді та автономно;

здатність проведення досліджень на належному рівні.

фахових програмних компетентностей:

усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;

здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу;

здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації літературних фактів, інтерпретації тексту;

здатність здійснювати літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

2) досягнення програмних результатів навчання:

аналізувати й інтерпретувати твори зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі;

використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності;

ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства;

співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

3) набуття результатів навчання (згідно Дублінських дескрипторів):

– **знання:**

основних етапів розвитку світової літератури;

основних характеристик періодів розвитку літератури;

характеристики основних жанрів цих періодів (визначення, формування та розвиток жанру, його представників);

творчості найяскравіших представників кожного періоду;

основних духовно-етичних надбань античного періоду;

– **уміння/навички:**

визначати та характеризувати етапи розвитку літератури;

аналізувати суспільно-політичні та культурні умови літературного процесу різних періодів розвитку світової літератури;

визначати основні риси стилю, творчої манери письменників, як представників певної епохи;

аналізувати художній текст (лірику, драматургію та прозу).

– **комунікація:**

ефективно встановлювати і підтримувати комунікацію в навчальних ситуаціях, типових для майбутньої професійної діяльності, використовуючи відповідні мовленнєві вміння та навички;

здатність ведення продуктивної навчальної комунікації: бесіди, дискусії, диспуту, публічного виступу, презентації;

здатність застосовувати мовленнєві засоби для вираження власної думки; адекватно формулювати власну думку у межах програмного матеріалу; володіння вербальними і невербальними засобами комунікації, уміння контролювати емоції у процесі ділової комунікації;

– **відповідальність і автономія:**

відповідальність за самостійне ведення комунікації;

здатність самостійно оцінювати художній твір;

здатність самостійно підвищувати рівень знань з зарубіжної літератури;

відповідальність за адекватність визначення важливих мовних та комунікаційних проблем у культурному розмаїтті професійних та академічних ситуацій;

здатність самостійно визначати зв'язок між проблемами сьогодення та минулого.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	срс
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1: Антична література					
Тема 1. Антична література. Гомерівські поеми «Іліада» та «Одісея». Давньогрецький театр: творчість Есхіла. Давньоримська література: творчість Вергілія і Овідія	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 1	10	2	2		6
Змістовий модуль 2: Середньовічна література та література доби Відродження					
Тема 2. Напрями і жанри в літературі Середньовіччя.	10	2	2		6
Тема 3. Данте Аліг'єрі – предтеча епохи Відродження	10	2	2		6
Тема 4. Література доби Відродження. Відродження в Італії.	10	2	2		6
Тема 5. Відродження в Англії.	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8		24
Змістовий модуль 3: Література XVII ст.: класицизм та бароко					
Тема 6. Література XVII ст.: класицизм та бароко	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 3	10	2	2		6
Змістовий модуль 4: Література Просвітництва					
Тема 7. Література XVII ст.: епоха Просвітництва	10	2	2		6
Тема 8. Просвітництво в Англії	10	2	1		7
Тема 9. Просвітницька література Німеччини	10	2	2		6
Разом за змістовим модулем 4	30	6	5		19
Усього модуль 1	90	18	17		55
Модуль 2					
Змістовий модуль 5: Романтизм: літературний напрям					
Тема 10. Романтизм: літературний напрям і	6	2	2		2

універсальний світогляд					
Тема 11. Романтизм в англійській літературі першої половини XIX ст.	6	2	2		2
Тема 12. Романтизм у німецькій літературі XIX ст.	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 5	18	6	6		6
Змістовий модуль 6: Література XIX- початку XX ст.					
Тема 13 Класичний реалізм і його специфіка	6	2	2		2
Тема 14 Російський реалізм XIX ст.	6				6
Тема 15 Література останньої чверті XIX ст.	6	2			4
Тема 16 Чарльз Діккенс – найвідоміший представник соціально-побутової прози.	6	2	2		2
Тема 17 Драматургія XIX ст.	6	2	2		2
Тема 18 Література раннього модернізму (кін. XIX – поч. XX ст.).	6	2	2		2
Разом за змістовим модулем 6.	36	10	8		18
Змістовий модуль 7: Література XX ст.					
Тема 19. Література XX ст.	8	2			6
Тема 20. Драматургія першої половини XX ст.	8	2			6
Тема 21. Література «втраченого покоління».	6		2		4
Тема 22. Західна драматургія другої половини XX ст.	8		2		6
Тема 23. Література постмодернізму	6		2		4
Разом за змістовим модулем 8	36	4	6		26
Усього модуль 2	90	20	20		50
Модуль 3					
Курсова робота	30				30
Усього годин	210	38	37		138

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Практичне заняття Давньогрецька література архаїчного періоду	2
2	Практичне заняття Героїчний епос раннього Середньовіччя.	2
3	Практичне заняття Лицарська література	2
4	Практичне заняття Данте Аліг'єрі «Божественна комедія»	2
5	Практичне заняття Література доби Відродження.	2
6	Практичне заняття Естетика і поетика літератури Бароко.	2
7	Практичне заняття Класицизм у французькій літературі.	2
8	Практичне заняття Просвітництво: його історична основа та філософські ідеї..	1
9	Практичне заняття Розвиток романного жанру в літературі Просвітництва.	2

	Разом модуль 1	17
Модуль 2		
10	Практичне заняття Сентименталізм та преромантизм в європейській просвітницькій літературі.	2
11	Практичне заняття Творчість Й.В. Гете.	2
12	Практичне заняття Німецький романтизм другого періоду (Творчість Гофмана).	2
13	Практичне заняття Творчість Дж. Байрона.	2
14	Практичне заняття Реалізм в Англії першої половини ХІХ століття.	2
15	Практичне заняття Розвиток натуралістичної літератури у Франції другої половини ХІХ ст.	2
16	Практичне заняття Явище нової драматургії в європейській літературі зламу століть.	2
17	Практичне заняття Міфотворчість в літературі ХХ ст.	2
18	Практичне заняття Література США у ХХ ст.	2
19	Семінарське заняття Інтелектуальна проза в літературі ХХ ст.	2
	Разом модуль 2	20
	Всього	37

5. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю: залік, екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю – екзамену (50 балів); та 100 балів протягом семестру для заліку.

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота					Позааудиторна робота	Сума балів
	Тестові завдання	Виконання практичних завдань теми	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
Модуль 1							
Змістовий модуль 1							
Тема 1	1		6	3		1	11
Разом змістовий модуль 1	1		6	3		1	11
Змістовий модуль 2							

Тема 2	1		5	2		1	9
Тема 3	1	2	5	2		1	11
Тема 4	1	2	5	3		1	12
Тема 5	1	2	5	2			10
Разом змістовий модуль 2	4	6	20	9	5	3	47
Змістовий модуль 3							
Тема 5	1		6	3		1	11
Разом змістовий модуль 3	1		6	3		1	11
Змістовий модуль 4							
Тема 7	1		6	2		1	10
Тема 8	1	2	5	3			11
Тема 9	1		4	3		1	9
Разом змістовий модуль 4	3	2	11	8	5	2	31
Разом модуль 1							100
Модуль 2							
Змістовий модуль 5							
Тема 10	1		1				2
Тема 11	1	2	1	1			5
Тема 12	1		1	1		1	4
Змістовий модуль 5	3	2	3	2	5	1	16
Змістовий модуль 6							
Тема 13	1		1			1	3
Тема 14	1	2	1			1	5
Тема 15	1	1	2				4
Тема 16	1	1	2				4
Тема 17	1		2				3
Змістовий модуль 6	5	4	6			2	19
Змістовий модуль 7							
Тема 18	1		2	1		1	5
Тема 19	1		3	1			5
Змістовий модуль 7	2		5	2	5	1	15
Разом модуль 2							50
Модуль 3							
Курсова робота						100	100
Разом модуль 3							100

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)
Осінній семестр**

Поточне тестування та самостійна робота						Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання 1	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Індивідуальне завдання 2	100
20	15	15	15	20	15	

Весняний семестр

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 5	Змістовий модуль 6	Індивідуальне завдання 3	Змістовий модуль 7	Індивідуальне завдання 4	50	100
10	10	5	15	10		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

ЧАСТИНА 2.
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1

Семінарське заняття № 1 *Давньогрецька література архаїчного періоду*

План

1. Героїчний епос та специфічні ознаки епічної поеми.
2. Творчість Гомера. “Іліада” та “Одіссея” їх міфологічна основа.
3. Творчість Гесіода. Дидактична поема “Роботи і дні”.

Рекомендована література

1. Антична література: Хрестоматія. К., 1994. 276 с.
2. Гаспаров М.А. Об античной поэзии: поэты, поэтика, риторика. СПб., 2000. 478 с.
3. Голіченко Т.С. Слов’янська міфологія та антична культура. К., 1994. 92 с.
4. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
5. Пащенко В.І., Пащенко Н.І. Антична література: Підручник. К., 2001. 718 с.
6. Семчинський С.В. Антична література: Довідник. К., 1993. 318 с.
7. Султанов Ю.І. У світі античної літератури: Посібник для вчителя. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2002. 112 с.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. З’ясуйте зміст понять “гекзаметр”, “героїчний епос”, “дидактичний епос”, “епічна поема”. Поняття “епопея” тотожне чи синонімічне “епічна поема”?
2. У чому різниця понять “героїчний епос” та “дидактичний епос”. Відповідь проілюструйте прикладами.
3. Назвіть риси епічної поеми у “Іліаді” та “Одіссеї”.
4. Що стало причиною військового зіткнення греків і троянців? З яких міфів це відомо?
5. Зробіть виписки фрагментів тексту, які характеризують Ахілла, Гектора, Одіссея.
6. Знайдіть у тексті “Роботи і дні” введені автором уривки байок, народні афоризми. Яка їх роль у тексті.
7. Порівняйте будь-які фрагменти різних перекладів (Б. Тена й О. Білецького та інших) творів “Іліада”, “Одіссея”. Зверніть увагу на повторюваність деталей у різних перекладах, порівняйте описи картин у перекладах. Прослідкуйте як збережено особливості гекзаметра у перекладах. Зробіть висновки про майстерність перекладачів.
8. Чи можна назвати твір “Роботи і дні” автобіографічною поемою?
9. Порівняйте особливості використання міфів в “Одіссеї” та “Іліаді” (сюжет будується за принципом послідовного викладу подій, про які йдеться у міфах, чи поєднуються епізоди про окремі пригоди одного персонажа). Як це відбилося на композиції творів?

Семінарське заняття № 2

Героїчний епос раннього Середньовіччя

План

1. Особливості кельтської цивілізації та їхній відбиток у народній творчості. Героїка та фантастика в ірландських сагах.
2. Цикли ірландських саг. Уладський цикл (Саги про Кухуліна).
3. Давньоскандинавська народна поезія. Саги «Старшої Едди» та «Молодшої Едди» (Сноррі Стурлусона). Поезія скельдів.
4. Германський народно-героїчний епос. Відображення його в давньонімецькій та англосаксонській літературі («Пісня про Хільдебранда», «Поема про Беовульфа»).

Рекомендована література

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.

Семінарське заняття № 3

Лицарська література

План

1. Куртуазна література і її жанри.
2. Класифікація та художні особливості жанру лицарського роману.
3. Бретонський цикл лицарських романів.
4. Творчість Марії Французької. Художня специфіка ле «про козолист».
5. «Трістан і Ізольда»
 - фольклорні джерела твору (образи, ситуації, фантастика);
 - відображення психології головних персонажів;
 - як у сюжеті «Трістан і Ізольда» поєднуються мотиви служіння сеньйору і прекрасній дамі. Як це позначається на конфлікті твору?;
 - дайте характеристику конфліктного трикутника в романі; яка роль зради, кохання?;
 - охарактеризуйте образ Трістана, які риси поєднуються в його характері?;
 - які суперечності ви вбачаєте у вчинках Ізольда та Марка? Як ви їх поясните?;
 - нові тенденції у зображення жінки у творах: Єлени («Іліада»), Пенелопи («Одисея»), Антігона («Антігона»);

Рекомендована література

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.

Семінарське заняття № 4

Данте Аліг'єрі «Божественна комедія»

План

1. Тематика сонетів Данте . Ознаки жанрової форми сонета?
2. Роль алегорії у поемі Данте.
3. З якої причини автор опинився у потойбічному світі; про що він прагне дізнатись?
4. Прокоментуйте будь-яку історію, повідану душею, що спокутує гріхи; яким є ставлення автора до оповідача?
5. Порівняйте особливості уславлення жінки в куртуазній ліриці та у творі Данте.
6. Якою Данте бачить ідеальну/неідеальну людину?
7. Що дає підстави вважати «Божественну комедію» твором Передвідродження?
8. Східна поезія середньовіччя (Рудакі, Омар Хайям, Лі Бо, Шота Руставелі)

Рекомендована література

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005.
3. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М., 2001. 1600 с.

Семінарське заняття № 5

Відродження

План

1. Основні риси Відродження. Культура епохи Відродження.
2. Італійський ренесанс.
3. Які переконання Петрарки характеризують його як поета Відродження.
4. Що спільного в сонетах Петрарки і Данте (теми й особливості їх розкриття).
5. Які зміни у трактування людини, її призначення і можливості відбуваються у літературі Відродження
6. Особливості «Декамерону»: задум і побудова; тематика новел; розвиток традицій середньовічної літератури у творі; жанрової ознаки новели; головний герой (на прикладі новели).
7. Які хибі і чесноти притаманні героям твору?
8. Аналіз однієї-двох новел з «Декамерону»

Рекомендована література

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005.
3. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М., 2001. 1600 с.

Семінарське заняття № 6

Естетика і поетика літератури Бароко

План

1. Історичні передумови Бароко.
2. Духовно-естетичний пафос Бароко.
3. Творчість письменників Бароко:
 - а) Барокова драма Кальдерона «Життя – це сон».
 - б) Барокова поема Мільтона «Втрачений рай».
 - с) Барокова лірика.

Рекомендована література

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005.
3. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М., 2001. 1600 с.

Семінарське заняття № 7

Класицизм у французькій літературі

План

1. Історико-культурні передумови класицизму у Франції.
2. Естетичні принципи класицизму.
3. Творчість «батька французької трагедії» П. Корнеля;
 - 3.1 Історико-літературний контекст створення «Сіда» Корнеля:
 - а) нормативність класицизму й творча настанова Корнеля;
 - б) авторський коментар замислу й аналіз текстів посвячень до «Сіда».
 - 3.2 Модифікація жанра трагедії П. Корнелем.
 - 3.3 Епічні, романічні й трагедійні складові сюжету «Сіда» Корнеля.
 - 3.4 Стадії розвитку конфлікту в трагедії Корнеля «Сід».
 - 3.5 Ключові образи трагедії й характери другого плану.
4. Творчість Ж. Расіна;
 - 4.1 Нове звучання антропологічної теми в драматургії Расіна: трансформація 4.2 концепції сильної особистості, яка опирається долі.
 - 4.3 Проблема протиставлення героїки й трагізму в «Андромасі» Расіна.
 - 4.4 Витоки трагедійності долі расінівських героїв в «Андромасі»: дисгармонійна основа внутрішніх й зовнішніх мотивів поведінки персонажу.
 - 4.5 Рух сюжету в «Андромасі» й розмитість етичних критеріїв у світі расінівських героїв: нестабільність опозицій добра й зла, слабості й сили, величі й низкості, засліпленості пристрастю й ясності прийняття рішень.
 - 4.6 Тема любові й проблема переможців й переможених в трагедії.
- 5) Драма Мільтона «Самсон-борець».

Рекомендована література

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2005.
3. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М., 2001. 1600 с.

Семінарське заняття № 8

Просвітництво: його історична основа та філософські ідеї

План

1. Загальна характеристика просвітницького руху.
2. Література просвітницького раціоналізму в Англії.
3. Творчість Дефо. Тема природної людини у «Робінзоні Крузо».
 - 3.1 Жанрова своєрідність твору. Поняття про просвітницький роман.
 - 3.2 Просвітницька концепція людини і образ Робінзона Крузо.
 - 3.3 Тема праці та її втілення в романі.
 - 3.4 Поняття «робінзонади». Жанр роману-робінзонади у світовій літературі.
4. Творчість Дж. Свіфта. Сатиричний характер «Мандрів Гуллівера».

Рекомендована література

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. Тернопіль: навчальна книга - Богдан, 2001.
2. Разумовская В. Н. Становление нового романа Франции. Л.: ВШ, 1981.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

Завдання 1. Простежте шляхи моделювання художньої реальності в «Робінзоні Крузо» Дефо й «мандрах Гуллівера» Свіфта, заповніть таблицю.

Робінзонада як авторська модель жанру утопії.	Поетика антиутопії й жанрове рішення «Мандрів Гуллівера».
---	---

Завдання 2. З'ясуйте і порівняйте провідний тип образності в романі, заповніть таблицю:

Прийоми притчово-алегоричного перетворення реальності в «Робінзоні Крузо» Дефо	Сатирико-фантастична стихія як основа поетичного «очуження» реальності в «Мандрах Гуллівера» Свіфта
--	---

Завдання 3. З'ясуйте і порівняйте проблему стилю розповіді в романі, заповніть таблицю:

Естетика журналістського репортажу й відкриття «нульового ступеню письма» в «Робінзоні Крузо»	«Мандри Гуллівера» як пародія на стиль літератури факту, націлена на порушення ефекту достовірності
---	---

Семінарське заняття № 9
Розвиток романного жанру в літературі Просвітництва

План

1. Роман виховання, епістолярний роман. Творчість С. Річардсона.
2. Творчість Г. Філдінга:
 - 2.1 Полеміка із Семюелем Річардсоном.
 - 2.2 «Історія Тома Джонса, знайди» як втілення філософських поглядів письменника.
 - 2.3 Контрастність як основний принцип побудови образів у романі.
 - 2.4 Суперечливість образу Тома Джонса.
 - 2.5 Втілення творчих принципів Філдінга у творчості В. Скотта і В. Теккерея.
3. Пародійний характер роману Стерна «Трістрама Шенді».

Рекомендована література

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму. Тернопіль: навчальна книга - Богдан, 2001.
2. История зарубежной литературы ХІХ века. М.: Просвещение, 1972.

МОДУЛЬ 2

Семінарське заняття № 10

Сентименталізм та преромантизм в європейській просвітницькій літературі

План

1. Творчість Ж. – Ж. Руссо.
2. Соціально-політичні, філософські та естетичні погляди Руссо.
3. Художнє новаторство роману-автобіографії “Сповідь”. Особливості жанру «Сповідь».
4. Художні особливості прози Руссо. Роман “Юлія, або Нова Елоїза” (загальна характеристика).
5. Педагогічна теорія Руссо. Трактат “Еміль, або Про виховання” (загальна характеристика).
6. Вплив руссоїзму на літературне життя Європи.
7. Життєвий і творчий шлях Роберта Бернса. Народна естетика, особливості мови.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Підготуйте розповідь на тему: “Система виховання за Руссо” за творами автора.

Рекомендована література

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2001.
2. Зарубежная литература XIX век. Романтизм/под ред. Б. И. Пуришева. М.: Высшая шк., 1988.

Семінарське заняття № 11

Творчість Й. В. Гете

План

1. «Романтизм: літературний напрямок і універсальний світогляд»
2. Перехідний характер творчості Гете: вплив сентименталізму, гердеризма на ранній період творчості поета. «Страждання юного Вертера».
3. Веймарський класицизм. Творчий союз з Шіллером.
4. «Фауст»: повернення народної легенди, особливості поезики, питання жанру, проблематика, головні ідеї.
5. Складність образів трагедії «Фауст»:
 - Історія створення, проблематика, образи. Фауст і Мефістофель.
 - Фауст і Маргарита.
 - Художні особливості трагедії.
 - Тема Фауста у світовій літературі (Байрон, Тургенєв, Т.Манн та ін.)

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Складіть порівняльну характеристику Фауста і Вагнера.
2. Складіть тези на тему «Фауст» – вершинний твір епохи Просвітництва». Доберіть відповідні цитати. Оформіть таблицю:

Аспекти	Вихідні тези	Цитати з тексту

Контрольні питання:

1. Які біблійні персонажі діють у Фаусті? Визначте їхню роль у розкритті образу головного героя та основних проблем твору.
2. Які проблеми порушуються у творі?
3. Як зображуються людина і людство у трагедії?
4. Яким постає світ у Фаусті? Що, на думку автора, є рушійною силою у світі?
5. Як розкривається характер Фауста у зіставленні з Вагнером?
6. Хто такий Мефістофель? Яка його роль у творі?

Рекомендована література

1. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури 17-18 ст. К., 2007. С. 159-171; 205-207.
2. Шалагінов Б. Зарубіжна література від античності до початку ХІХ століття: Історико-естетичний нарис. К.: КМ Академія, 2004. С. 333-349.
3. Ніколенко О. М. Бароко, класицизм, просвітництво. Література 17-18 ст.: Посібник для вчителя. Харків; Веста: Вид-во “Ранок”, 2003. С.156-208.
4. Білецький О. І. “Фауст”, трагедія Гете // Збір. тв. у 5 т. К.: Наукова думка, 1966. Т.5. С.440-479.
5. Басюк Ж. Боротьба добра і зла – рушійна сила розвитку світу. (За трагедією Гете “Фауст”). *Зарубіжна література*. 2004. №46. С.9-11.
6. Шалагінов Б. Б. Шлях Гете: Життя. Філософія. Творчість: Посібник для вчителя. Харків: Веста; Вид-во “Ранок”, 2003. – 288 с.
7. Бич В. Історія життєвих шукань Фауста. *Зарубіжна література*. 2004. № 46. С. 4-6.
8. Рогозинський В. В. Нові сторінки вітчизняного гетезнавства. *Всесвітня література та культура*. 2003. № 7. С. 56.
9. Шалагінов Б. Б. “Веймарська класика” та Й. Гете. *Всесвітня література та культура*. 2004. № 7. С. 24-39.
10. Шалагінов Б. Б. Мефістофель. *Всесвітня література та культура*. 2005. № 2. С. 5-13.

Семінарське заняття № 12

Німецький романтизм другого періоду (Творчість Гофмана)

План

1. Романтична проза Е.Т.А. Гофмана: «двосвітовість» художнього простору автора, ентузіасти і філістери як представники двох світів, фантазмагорія та гротеск як художні засоби письменника.
2. Поетична творчість Г.Гайне: періодизація, тема кохання, народні мотиви, особливості структури поеми «Німеччина: зимова казка».
3. Сатирико-метафоричний зміст казки «Крихітка Цахес на прізвисько Циннобер».
4. Добрі сили у казці: Фея Розабельверде, лікар Просперо Альпанос і їхня роль у казці.
5. Світ філістерів: Фабіан, Кандіда, Мош Терпін, князь, барони.
6. Протиставлення творчої людини і бездуховного філістера (Бальтазар і Цахес).
7. Антипросвітницькі мотиви у творі.
8. Специфіка романтизму Е. Т. А. Гофмана.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Дайте тлумачення словам: Цахес, альраун, компендіум, пумпернікель, референдарій, лінесва мавпа, Вельзевул, філістер.
2. Доберіть цитатний матеріал до характеристики образів.
3. Складіть літературні схеми на тему:
 - «Протистояння митця і філістера»;
 - «Риси потворності Цахеса»;
 - «Життєвий шлях головного героя»;
 - «Життя німецького князівства».

Рекомендована література

1. Горбунов А.М. Панорама веков: Зарубежная художественная проза от возникновения до XX века. Популярн. библиограф. Энциклопедия. Москва, 1991. 576 с.
2. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005.
3. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М., 2001. 1600 с.

Семінарське заняття № 13

Творчість Дж. Байрона

План

1. Основні риси творчості Байрона. «Байронічна течія», «вселенська туга», демонічність байронічного героя.
2. «Паломництво Чайлд Гарольда» як вірєць ліро-епічної поеми. Тема революції, тираноборства, визвольної боротьби. Образ автора і ліричного героя.

3. Іспанська тема в творчості Байрона. Поема «Дон Жуан».
4. Схід у творчості Байрона. «Східні поеми» автора, тема релігійної нетерпимості, тема помсти.
5. Історична основа та романтичний міф поеми «Мазепа». Джерело сюжету. Особливості композиції, тема, ідея, проблематика.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Зробити спостереження над особливостями побудови поеми. Дібрати цитатний матеріал для ілюстрації своїх відповідей. З'ясувати поняття «байронічний герой».
2. Виписати образи-символи із поеми «Паломництво...» Дж. Байрона
3. Випишіть описи української природи з тексту твору «Мазепа», доводячи слушність думки більшості літературознавців, що Байрон змалював Україну як дику, безкраю, безлюдну і трагічну країну.
4. Створити портретну характеристику образу І. Мазепи (на основі художніх засобів, використаних Дж. Байроном в однойменній поемі).

Рекомендована література

1. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література XIX сторіччя. Доба романтизму. Тернопіль: навчальна книга Богдан, 2001. 416 с
2. Зарубежная литература XIX век. Романтизм /под ред. Б. И. Пуришева. М.: Высшая шк., 1988.
- 3 Ніколенко О. М. Зарубіжна література XIX ст. Київ: Видавничий центр «Академія», 1999. 360 с.
4. Ніколенко О. М. Романтизм у поезії. Г. Гейне, Дж. Г. Байрон, А. Міцкевич, Г. Лонгфелло: Посібник для вчителя. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. 176 с.

Семінарське заняття № 14

Реалізм в Англії першої половини XIX століття

План

1. Творчість Ч.Діккенса. Людина і суспільство в романах Діккенса.
2. Моральна тематика романів Діккенса.
3. Романтичні тенденції у творчості сестер Бронте.
4. Творчість В. Теккерея. «Ярмарок суєти: роман без героя».

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Підберіть цитатний матеріал для характеристики героїв романів Діккенса
2. Складіть порівняльну таблицю «Різні системи виховання у романі Ч. Діккенса «Домбі і син».
3. Складіть літературну схему «Еволюція образу містера Домбі».
4. Складіть літературну схему «Ставлення містера Домбі до Поля і до лоренс». Чим зумовлена його відмінність?
5. Визначте жанрові особливості роману Е. Бронте «Джейн Ейр».

6. Прокоментуйте висловлювання В.М. Теккерея: «Я не можу не говорити ту правду, яка мені відкривається, і не описувати того, що я бачу. Писати інакше означало б підміняти фальшивкою ремесло, ... йти наперекір власній совісті, яка підказує мені, що люди слабкі, що правду потрібно називати на ім'я, помилки визнавати, молитися про прощення і що любов панує над всім». Чи можна вважати цю тезу естетичним кредо письменника? Аргументуйте власну думку.

7. Прочитайте спогади сучасників В.М. Теккерея. Дж. Кук: «Світ не знав більш неприємного суб'єкта, аніж автор «Ярмарку марнославства». ... Цинізм – ось його філософія, зневажливе презирство до всіх і вся – ось його релігія. Не бачивши в людській натурі нічого гідного любові або поваги, він нещадно висміює ближніх» [1]. Е.Троллоп: «Цинізм був абсолютно невластивий йому. ... Улюбленим прийомом Теккерея було зобразити найогидніший порок, що ховається під маскою добродетелі і благородства – тим самим він досягав дивовижної сили викриття. ... Що б не говорив і не писав Теккерей, він незмінно звертався до нашого почуття гумору. У кожному його жарті є високий зміст – збудити співчуття до людських нещасть або обурити нас картиною твореного людиною зла». Чи поділяєте ви думку про властивий письменнику цинізм? Чим, на вашу думку, пояснюються розбіжності в наведених оцінках сучасників?

8. Підтвердьте прикладами з роману думку К. Шахової [8]: «Теккерей блискуче знаходить гармонію типового й індивідуального у створених ним характерах. Типізація ніколи не нівелює у нього особистість, не робить її ані схожою на іншу, ані абстрагованою моделлю певних соціальних якостей. Кожен персонаж запам'ятовується своїми власними неповторними людськими рисами і рисочками, і водночас у кожному характері прозирає типове, соціально й історично обумовлене».

9. Поясніть, в чому полягає своєрідність авторського сприйняття історії в романі «Ярмарок марнославства». Яке значення має використання «костюмноі метафори»?

Рекомендована література

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005. 416 с.
2. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
3. Ніколенко О. М. Зарубіжна література XIX ст. Київ: Видавничий центр «Академія», 1999. 360 с.

Семінарське заняття № 15 ***Розвиток натуралістичної літератури у*** ***Франції другої половини XIX ст.***

План

1. Еволюція творчості Е. Золя.

2. Стиль і мова письменника.
3. «Експериментальний роман» Е. Золя як взірєць натуралістичної прози.
4. Композиція циклу «Ругон-Маккари».
5. Відображення соціальної панорами у циклі.
6. Історія написання роману «Жерміналь»: натуралізм образів та персонажів, реалізм сюжету
7. Формування світоглядно-естетичних позицій Мопассана
8. Новелістична творчість Гі де Мопассана: новаторство форми і змісту.
9. Специфіка романного жанру Мопассана.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Дослідити історію написання роману «Жерміналь».
2. Підберіть цитати для цілісного образу Пампушки. Який прийом є домінантним у створенні образу?
3. Законспектувати статтю (Матюшкіна Т.П. Еміль Золя та його «новий роман» : вивчення роману Е.Золя «Кар'єра Ругонів». *Зарубіжна література в школах України*. 2007. №4. С.23—27).
4. Законспектувати статтю (Гладишев В.В. Епістолярна спадщина як контекст. (Гюстав Флобер про Гі де Мопассана). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. № 11. С. 40—41).

Рекомендована література

1. Горбунов А.М. Панорама веков: Зарубежная художественная проза от возникновения до XX века. Популярн. библиограф. энциклопедия. М., 1991. 576 с.
3. Матюшкіна Т.П. Еміль Золя та його «новий роман» : вивчення роману Е.Золя «Кар'єра Ругонів». *Зарубіжна література в школах України*. 2007. №4. С.23—27
4. Гладишев В.В. Епістолярна спадщина як контекст. (Гюстав Флобер про Гі де Мопассана). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2000. № 11. С. 40—41

Семінарське заняття № 16

Явище нової драматургії в європейській літературі зламу століть

План

1. Умови виникнення та основні риси «нової драми».
2. Театральна революція Г. Ібсена. «Ляльковий дім» – драма сучасності.
3. Образна система «Лялькового дому» (Нора і Торнвальд, Крістіна Ліпне, Нільс Крөгстад, доктор Ранк).
4. Дж.Б. Шоу як послідовник «ібсенізму».
5. Новаторство Б. Шоу в царині драматургії.
6. Історія створення, міфологічна основа, сценічна історія п'єси «Пігмаліон».
7. Жанрово-тематична природа п'єси. Проблематика «Пігмаліону» (соціальна, моральна, проблеми науки). Конфлікт п'єси.

8. Сюжетно-композиційна організація п'єси. Особливості композиції драми-дискусії: зав'язка (дія I і II) – розвиток дії (дія III і IV) – дискусія (дія V).
9. «Дім, де розбиваються серця» Б. Шоу як взірць нової англійської драми.
10. М. Метерлінк: «статичний театр», символізм творчості, феєричність творчості. «Синій птах».

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Підготувати повідомлення на тему: «Г.Ібсен як фундатор соціально-психологічної драми».
2. Схарактеризувати взаємини героїв драми «Ляльковий дім».
3. Написати твір на тему:
«Що потрібно для сімейного щастя?»;
«В очікуванні дива...»;
«Чому Нора покинула сім'ю?»;
«Чи можна будинок Хельмерів назвати «ляльковим»?»
4. Продумайте і дайте відповіді на питання:
 - Чи мав рацію професор Хіггінс, коли після знайомства зі сміттярем припустився думки, що за їхньої підтримки Дулітл «Місяців через три ... міг би вже обирати між кабінетом міністрів і церковною кафедрою в Уельсі»?
 - Чому Еліза не поділяє радощів Хіггінса з приводу успішних відвідин посольського прийому і звинувачує професора в байдужості до її подальшої долі? Прокоментуйте таку репліку героїні: «Раніше я продавала квіти, а не себе. Тепер ви зробили з мене леді – і я здатна торгувати лише собою. Краще б ви залишили мене на вулиці!».

Рекомендована література

1. Ніколенко О.М. Зарубіжна література XIX ст. К.: Видавничий центр «Академія», 1999. 360 с.
2. Авдєєва І. Через образ головного героя – до осягнення естетики «нової драми» (Урок за п'єсою І.Гібсена «Ляльковий дім» з використанням інтерактивних прийомів). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2006. № 4. С. 27 – 32.
3. Адмони В. Г. Генрік Ібсен: Очерк творчества. 2-е изд., перераб. и доп. – Л.: Худож. лит., 1989. 272 с.
4. Галка Л., Ціко І. Генрік Ібсен. «Ляльковий дім»: матеріали до *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2008. № 4. С. 45 – 49.

Семінарське заняття № 17 ***Міфотворчість в літературі XX ст.***

План

1. «Віталізм» Д. Г. Лоуренса. Роман "Коханець леді Чаттерлей" у творчій біографії Д.Г. Лоуренса.
2. Соціально-історична проблематика твору.

- 2.1. "Коханець леді Чаттерлей" і література «втраченого покоління».
- 2.2. Соціальна сатира в романі. Протест проти «механізації» сучасного життя.
3. Філософська проблематика роману. Сутність життя, людини і кохання за Лоуренсом.
 - 3.1. Лоуренс і фрейдизм.
 - 3.2. «Чоловіче» і «Жіноче» як ключові концепти роману.
 - 3.3. Кохання як повернення до природи. Духовне і тілесне в коханні.
4. Міф, казка і пастораль у жанровій структурі твору.
3. Франц Кафка як міфотворець. Урбаністичний «анти міф».
4. Новела «Перевтілення» – програмовий твір письменника:
 - а) творча історія новели;
 - б) літературні та автобіографічні джерела «Перевтілення»;
 - в) сюжет і композиція новели;
 - г) персонажі новели;
 - д) метафоричність та стилістичні особливості твору.
5. Образ Грегора Замзи як гротескний літературний «автопортрет» письменника й символічність уособлення типу «маленької людини» ХХ ст.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Доберіть цитатний матеріал до характеристики образів Новели «Перевтілення».
2. Станьте учасником дискусії:
 1. Які чинники вплинули на формування свідомості та творчого методу Ф. Кафки?
 2. Які автобіографічні моменти наявні у новелі «Перевтілення»?
 3. Подумайте, на якій проблемі автор зосередив свою увагу?
3. Дайте визначення понять «оповідання-міф», «гротеск», «модернізм».

Рекомендована література

1. Кафка Ф. Замок : роман. Будь-яке видання. Зокрема: Кафка Ф. Замок: Роман / Пер. з нім., передмова та примітки Н. В. Сняданко; Худож.-ілюстратор 1.1. Яхін; Худож.-оформлювач Б. П. Бублик. Харків: Фоліо, 2008. 317 с. (Б-ка світової л-ри); Собр. соч. в 3-х томах. М. : Худож. лит.; Харків: Фоліо, 1994; Кафка Ф. Замок. Новеллы и притчи. М. : Политиздат, 1991.
2. Блум, Гарольд. Кафка: канонічна наполегливість та «непорушність» // Блум, Гарольд. Західний канон: книги на тлі епох / Пер. з англ. під загальною редакцією Р. Семківа. К. : Факт, 2007. С. 514-531.
3. Брод М. О Франце Кафке. Франц Кафка: Биография. Отчаяние и спасение в творчестве Франца Кафки. Вера и учение Франца Кафки. Кафка и Толстой) / Пер. с нем. СПб. : Академический проект, 2000. 505 с.
4. Глінка Н.В. Концепт любові в прозі Д.Г. Лоуренса *Гуманітарний вісник*: Серія: Іноземна філологія Всеукр. зб. наук. пр. Черкаси: Черкаський державний технологічний університет. 2007. № 11. С. 28-32. URL:

http://www.nbuu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Gv/2007_11/1/articles/Volume%201/Svitova%20literatura/6_Glinka.pdf

5. Кронин А. Роман Д. Г. Лоуренса Любовник леди Чаттерли 2008. URL: <https://www.proza.ru/2008/05/10/59>

6. Пустовалов А.В. Концепция личности и поэтика поздних романов Д.Г. Лоуренса : автореф. дисс. ... канд. филол. н. / А.В. Пустовалов Пермь, 1998. С. 90-113.

Семинарське заняття № 18 ***Література США у ХХ ст.***

План

1. Письменники «втраченого покоління». Творчість Фр. С. Фіцджеральда.
 - 1.1 Ф.С. Фіцджеральд і «Вік джазу». Традиція «Американської мрії» в романі.
 - 1.2 Простота і складність романної структури. Своєрідність сюжетно-1.3 композиційної організації твору: кохання і його соціальний смисл.
 - 1.4 Хронотоп твору і символіка часопросторових образів.
 - 1.5 Особливості наративу; функціональна роль Ніка Карауея.
 - 1.6 Образ Гетсбі і поетика невизначеності в романі.
2. Доцентровий роман Е. Гемінгвея. Тема війни та кохання.
 - 2.1. Життєвий і творчий шлях Гемінгвея в контексті історії ХХ ст.
 - 2.2. Причетність як життєве кредо Гемінгвея.
 - 2.3. «Прощавай, зброє», «І сонце сходить» і література «втраченого покоління».
 - 2.4. Літературний Париж у романі «Свято, що завжди з тобою».
 - 2.5. Відповідальність перед собою та перед історією за романом «По кому подзвін».
 - 2.6. Людина і природа: гармонія чи боротьба у повісті «Старий та море».
3. Проблеми «чорного півдня» у творах У. Фолкнера.
4. Творчість Д. Селінджера у контексті екзистенційних проблем II половини ХХст.
5. «Над прірвою у житті» Д. Селінджера – авторська концепція життя молоді ХХ ст. Символічність назви та жанрова специфіка роману:
 - монологічна форма оповіді;
 - сповідальний характер твору;
 - невимушений стиль;
 - розмовна мова тощо

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Дайте визначення поняттям «роман» і «повість». Визначте жанр твору Дж. Селінджера.
2. Подумайте і скажіть, хто ж насправді Голден Колфілд: самотник, бунтівник, егоїст чи сумління молодого представника американської нації.

3. Поясніть символічну деталь портрета Голдена – «чуб із сивиною», «з одного боку, з правого, у мене мільйон сивих волосин».
4. Запишіть з якими основними мотивами пов'язаний образ Колфілда?

Рекомендована література

1. Братко В. Письменник, якого завжди будуть читати. *Зарубіжна література в середніх навчальних закладах*. 2002. № 1. С. 11.
2. Дудка Н. Віддзеркалення нонконформістського світовідчуття. Позакласне читання за творчістю Дж. Селінджера. *Зарубіжна література*. 2006. № 8. С. 11–16.
3. Єременко О. В. Дж. Селінджер «Над прірвою у житті», матеріали до варіативного вивчення. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах*. 2000. № 4. С. 56–58.
4. Козленко Р. О. «Де вони діваються взимку?». Матеріали до вивчення роману Селінджера «Над прірвою у житті». *Всесвітня література та культура*. 2004. № 9. С. 37–40.
5. Красуцька І. Крутий обрив дійсності. *Вікно у світ*. 1999. № 6. С. 163–167.
6. Марченко М. П., Савчук Р. П. Сенс просвітлення. Постмодернові роздуми пророман Дж. Селінджера «Над прірвою у житті». *Всесвітня література та культура*. 2001. № 5. С. 52.
7. Мулярчик. Сучасний реалістичний роман США. М., 1988.
8. Селінджер Дж. Д. Над пропастью во ржи. Львов: Вища шк., 1987
9. Шутько Р.Б. Ернест Хемінгуей. Старий і море. Посібник для 11 класу. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2002. 64 с.
10. Усманова А. Особенности сюжета и композиции в романе Ф.С. Фицджеральда «Великий Гэтсби». URL:
<http://www.ksu.ru/f10/publications/knigi/kn2/index.php?sod=40>

Семінарське заняття № 19

Інтелектуальна проза в літературі ХХ ст.

План

1. Антиутопія як жанр в літературі ХХ ст. Антиутопія О. Хасклі «Цей чудовий новий світ».
2. Політична сатира Дж. Орвелла «Скотоферма» та антиутопія «1984»
3. Притчивість творчості У. Голдінга. Роман «Застереження», «Володар мух».
4. Екзистенціаналізм. Творчість Ж.П. Сартра та А. Камю.
5. А. Камю «Чума» як роман-притча:
 - проблема зла у трактуванні Камю;
 - сюжет і образна система роману;
 - особливості поетики.

Питання і завдання для підготовки практичного заняття

1. Напишіть твір: «Образ героя в інтелектуальній прозі»

Рекомендована література:

1. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005
2. Литературная энциклопедия терминов и понятий. М., 2001. 1600 с.
3. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
4. Усі зарубіжні письменники / Упоряд. О.Д, Міхільов та ін. Донецьк: СПД ФО Сердюк В.І., 2005. 384 с.
5. Шахова К.О. Література Англії. XX століття: Навч. посібник. К.: Либідь, 1993. 400 с.

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ**

Модуль 1

Тема 1. Давньогрецька література архаїчного періоду

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 1.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами.
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.

Завдання 1. Напишіть реферат, повідомлення на тему:

- “Історичний факт і його міфологізація в “Іліаді” – традиційна ознака жанру героїчного епосу”.
- “Міфи троянського циклу про героїв “Іліади”.
- “Жанрові ознаки героїчного епосу в “Одіссей”.

Література: 1-4, 6, 7,11,18

Тема 2. Героїчний епос раннього Середньовіччя

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 2.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 1-4, 6, 7,11,18

Тема 3. Лицарська література

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 3.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 15

Тема 4. Данте Аліг'єрі «Божественна комедія»

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 4.
2. Підготовка до семінарського заняття.

3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 15

Тема 5. Відродження

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 5.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 15

Тема 6. Естетика і поетика літератури Бароко.

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 6.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 15

Тема 7. Класицизм у французькій літературі

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 7.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 15

Тема 8. Просвітництво: його історична основа та філософські ідеї

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 8.
2. Підготовка до семінарського заняття.

3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 15

Тема 9. Розвиток романного жанру в літературі Просвітництва

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 9.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 5, 9, 12, 17

Модуль 2

Тема 10. Сентименталізм та преромантизм в європейській просвітницькій літературі

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 10.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 12, 13,14,16.

Тема 11. Творчість Й.В. Гете

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 11.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 12, 13,14,16.

Тема 12. Німецький романтизм другого періоду

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 12.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 12, 13,14,16.

Тема 13. Творчість Дж. Байрона

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 13.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 12, 13, 16, 22.

Тема 14. Реалізм в Англії першої половини ХІХ століття

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 14.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів

Література: 9, 12, 16, 22.

Тема 15. Розвиток натуралістичної літератури у Франції другої половини ХІХ ст.

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 15.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 16, 22.

Тема 16. Явище нової драматургії в європейській літературі зламу століть.

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 16.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 16, 22.

Тема 17. Міфотворчість в літературі ХХ ст..

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 17.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 23, 22.

Тема 18 Література США у XX ст.

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 18.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 23, 22.

Тема 19. Інтелектуальна проза в літературі XX ст.

Завдання:

1. Опанування лекційного матеріалу за Темою 19.
2. Підготовка до семінарського заняття.
3. Робота з першоджерелами;
4. Робота з літературною критикою.
5. Вивчення теоретичних питань програми, що винесені на самостійне вивчення.
6. Підготовка до написання поточних тестів.

Література: 9, 23, 22.

СХЕМИ-АЛГОРИТМИ АНАЛІЗУ РІЗНИХ ТВОРІВ

Подані короткі схеми-алгоритми аналізу творів різних жанрів і видів лише умовні й орієнтовні – спроба вивчення твору з точки зору літературознавства. Варто пам'ятати, що дотримування кожного пункту аналізу при вивченні кожного твору, що передбачено програмою, не є обов'язковим. Обов'язкові пункти аналізу кожного твору має визначати викладач. Так, наприклад є твори, при аналізі яких треба звернути особливу увагу або на мовно-нормативні (позанормативні) засоби, або на засоби й прийоми творення художніх образів, або на процеси творення характерів чи відображення психічних процесів персонажів, або на композицію чи сюжет тощо.

Схеми орієнтовані з урахуванням термінологічної бази шкільного курсу української літератури.

Загальні пояснення щодо схем.

- 1. Назва твору** (змістовна чи ні, інформаційна, емоційна чи беземоційна, довга чи коротка, чи зацікавлює читача). Висновок – влучна чи невдала.

Наприклад: Назва новели Григора Тютюнника “Смерть Кавалера” інформує про негативні події, пов'язані зі смертю військовослужбовця; має негативне емоційне забарвлення, відображене словом “смерть”; зацікавлює читача; назва вдала.

- 2. Епіграф** (чи передає епіграф ідею твору?). Варто замислитись чому письменник звернувся до слів того чи іншого автора.

- 3. Мовні засоби творення образів.**

Мовно-нормативні: фонологічні (звукові ряди, какофонія, алітерація, рими); морфологічні (граматичні особливості слів, типи й способи словотворення); лексичні (особливості лексичного складу твору); фразеологічні (майстерність використання фразеологічних зворотів, їх функції); синтаксичні (типи та побудова речень, що використовуються автором при характеристиці чи мовленні персонажа). Позанормативні (діалектні відхилення, жаргонізми у мовленні персонажів та у тексті загалом). Мовно-поетичні (епітети, метафори, гіперболи, порівняння, літоти тощо їх функції у художньому тексті).

- 4. Прийоми творення образів** (опис, повідомлення, констатація; само-, взаємо-, інохарактеристика, роздум, психоаналіз; героїзація, замовчування, оспівування; гумор, сатира, іонізація, трагедія, бурлеск, пасквіль тощо) – визначити, який прийом переважає.

- 5. Зміст твору.**

- Рід твору. Авторське ставлення до зображуваного (з чийх точок зору, позицій йдеться розповідь) – лірика, епос, драма.
- Образи предметів, явищ, подій, нації, образи-процеси, образ війни, голодомору, людини (майже в кожному творі).

Наприклад: образ собору в однойменному творі “Собор” О. Гончара.

- Система образів (характерів). Бажано охарактеризувати на всіх рівнях і визначити домінуючі. Характеристики: природно-генетична, матеріально-

побутова, соціальна, етикетно-побутова, моральна, звичаєва, правова, політична, філософська, ідеологічна, педагогічна, естетична.

Висновок про систему образів має ґрунтуватися на тому, що повноцінна система образів передбачає наявність героя-антигероя, нейтральних сил (персонажів), на скільки чітко розподілено на негативних-позитивних персонажів, окреслено характер співвідношення між ними.

- Конфлікт та сюжет твору. Тут треба проаналізувати всі етапи конфлікту (зав'язка, розвиток подій, кульмінація, розв'язка), простежити його від зародження між основними протидіючими силами і до розв'язки, де остаточно стає зрозумілим хто переміг, хоча можливо це буде антагоністичний конфлікт; визначити між ким конфлікт: внутрішній чи зовнішній, між груповий, міжособистісний, міжнаціональний тощо.
 - Тема й тематика твору.
 - Проблема й проблематика твору.
 - Ідея твору.
- 6. Значення твору, його цінність.**

Поезія (віршовані твори):

1. назва
2. епіграф
3. розмір і система віршування
4. засоби та прийоми творення (загальна характеристика)
5. форма і композиція твору
6. образи і характери людей та явищ; система образів та сюжет.
Характеристика героя-антигероя, другорядних персонажів
7. конфлікт твору і його основні елементи
8. тема і тематика
9. проблема та ідея твору
10. цінність твору

Якщо це сонет чи вірш, то слід проаналізувати всі пункти, окрім 5-8, які стануть у нагоді при аналізі поем, од, балад. Розмір віршованого твору визначає як бачимо й характер аналізу – чим більший твір, тим більше уваги при аналізі приділяється образній системі, конфлікту, аніж системі віршування чи мовно-поетичним засобам.

Прозові твори:

Новели й оповідання

1. назва; епіграф
2. скільки і які епізоди, події зображено
3. засоби та прийоми творення (загальна характеристика)
4. образи і характери основних персонажів (героя-антигероя), другорядних персонажів
5. тема і тематика
6. проблема та ідея твору

7. цінність твору

Повість, роман, роман-епопея, роман-логія

1. назва; епіграф
2. засоби та прийоми творення (загальна характеристика)
3. форма і композиція твору
4. образи і характери людей та явищ
5. система образів та сюжет. Повна характеристика героя-антигероя з елементами зіставлення, окремі характеристики другорядних персонажів і тих груп, що стоять за героєм та антигероєм
6. конфлікт твору і його основні елементи, характер конфлікту
7. тема і тематика
8. проблема та ідея твору
9. цінність твору

Драматургія:

1. назва; епіграф
2. авторське визначення жанру твору
3. авторське представлення діючих осіб (час, місце дії, ремарки)
4. форма і композиція твору
5. мовна характеристика діючих осіб
6. характери героя-антигероя, другорядних діючих осіб
7. конфлікт твору і його основні етапи (причини виникнення та його суть, характер конфлікту)
8. тема і тематика
9. проблема та ідея твору
10. цінність твору: художня, естетична, суспільна, гедоністична тощо.

Аналіз п'єс відрізняється від попередніх акцентами. Так, у п'єсі говорять переважно діючі особи, а тому основна увага приділяється їх мовленню. Оскільки драматургія – це дія чи протидія людей чи груп людей, то акцентується увага на конфлікті, його суті, причинах, характеру тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверинцев С.С. Взаимосвязь и взаимовлияние жанров в развитии античной литературы. М., 1989. 276 с.
2. Антична література: Хрестоматія. К., 1994. 276 с.
3. Античные писатели: Словарь. СПб., 1999. 447 с.
4. Артамонов С.Д. Литература древнего мира. М., 1988. 254 с.
5. Вейс Г. История цивилизаций: иллюстрированная энциклопедия: В 3 т. М., 1999.
6. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. М., 1988. 496 с.
7. Гаспаров М.А. Об античной поэзии: поэты, поэтика, риторика. СПб., 2000. 478 с.
8. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: Навч. посібник. К., 1994. 406 с.
9. Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль: Навчальна книга, Богдан, 2005.
10. Лагунов А.И. Джордж Гордон Байрон. Харьков: Веста: Издательство «Ранок», 2003. 64 с.
11. Лісовий І.А. Античний світ у термінах, іменах і назвах. Львів, 1988. 200 с.
12. Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів, Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
13. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2001. 416 с.
14. Ніколенко О. М. Романтизм у поезії. Г. Гейне, Дж. Г. Байрон, А. Міцкевич, Г. Лонгфелло: Посібник для вчителя. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. 176 с.
15. Ніколенко О.М. Бароко, класицизм, просвітництво. Література ХVІІ – ХVІІІ століть: Посібник для вчителя. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. 224с.
16. Ніколенко О.М. Зарубіжна література ХІХ ст. К.: Видавничий центр "Академія", 1999. 360 с.
17. Ніколенко О.М. Поезія французького символізму. Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артюр Рембо: Посібник для вчителя. Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2003. 144 с.
18. Пащенко В.І., Пащенко Н.І. Антична література: Підручник. К., 2001. 718 с.
19. Семчинський С.В. Антична література: Довідник. К., 1993. 318 с.
20. Татаринов В.Е. Оноре де Бальзак. Харьков: Веста: Издательство «Ранок», 2002. 64 с.
21. Татаринов В.Е. Уильям Шекспир. Харьков: Ранок, 2004. 80 с.
22. Усі зарубіжні письменники / Упоряд. О.Д, Міхільов та ін. Донецьк: СПД ФО Сердюк В.І., 2005. 384 с.
23. Шахова К.О. Література Англії. ХХ століття: Навч. посібник. К.: Либідь, 1993. 400 с.

Інформаційні ресурси:

1. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_ant_greece.htm
2. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_ant_rome.htm
3. http://chtyvo.org.ua/authors/Homer/Iliada_Odissea/
4. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_medieval.htm
5. <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-17E2E266F13D0/listB407A47B26>
6. http://pidruchniki.ws/13761025/literatura/literaturoznavstvo_epohu_serednovichchya
7. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XVIII.htm
8. http://lib.sumdu.edu.ua/ebooks/Knigi_CYL/Istor_zarub_lit_XVIIIXVIII_Davidenko.pdf
9. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XIX_romantism.htm
10. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XIX_realism.htm
11. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XIX-XX.htm
12. http://www.ae-lib.org.ua/_lit_XX_modernism.htm
13. http://lib.sumdu.edu.ua/ebooks/KnigiCD_CYL/Istor_zarub_lit_XXD Davidenko.pdf

Навчальне видання

Ревуцька Світлана Казимирівна
Удовіченко Ганна Михайлівна

Кафедра іноземної філології, українознавства та соціально-правових
дисциплін

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,8

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.